

Apie: EU pasiūlymas dėl švininių ginklų naudojimo pelkėse remiantis REACH taisyklėmis

Gerbiamas Lietuvos Respublikos Aplinkosaugos Ministrė / REACH Komiteto atstovė,

Mes norėtumėme jums pranešti apie žemiau nurodytus pokyčius:

- 2018-ųjų metų Rugsėjo mėnesį, Europos Chemikalų Agentūros (ECHA) nusiuntė į Europos Komisiją (EC/EK) savo nuomonę/pareiškimą dėl apribojimų naudoti švininius ginklus pelkėse
- 2019-ųjų Spalio mėnesį, Europos Komisija (EK) paruošė savo pasiūlymą dėl REACH taisyklių, kuris buvo diskutuojamas EU REACH Komiteto susitikime 2019-ųjų Lapkričio 19-tą. Po kai kurių Sąjungos Šalių kritikos šiame susitikime, Europos Komisija pakeitė savo pasiūlymą.
- Prašome atkreipti dėmesį į pakeistą (2020 metų Sausio mėn.) Europos Komisijos pasiūlymą elektroniniuose puslapiuose: čia ir čia. Europos Komisijos pasiūlymas **bus diskutuojamas su preliminariniu balsavimu ES REACH Komitete dalyvaujant ES Sąjungos Šalims 2020-ųjų metų Vasario 4-ą dieną.**

EK pakeistasis pasiūlymas išlieka nepaprastai dviprasmiškas, disproporcingas ir diskriminuojantis. Šis pasiūlymas niekaip ne adresuoja/neatkreipia dėmesio didžiausių problemų, kurios buvo pristatytos/pasiūlytos EK pirmajame pasiūlyme. Svarbiausia, šis pasiūlymas, nenoromis, gali sukelti daugelį teisinių problemų Europos medžiotojams. Taip pat, kyla teisinių problemų/kliūčių dėl draudimų apimtys, kurie šiuo metu apima daug daugiau nei EK pirmasis pasiūlymas, pridotas ECHA, kuris turėjo paruošti draudimų pasiūlymą Afrikos-Eurazijos pelkinių paukščių Sutarties (AEWA) kontekste. Tam, kad disproporcingas apimtys pakeitimas būtų pateisinamas, EK pakeitė draudimų pavadinimą iš **švininių ginklų naudojimo pelkėse** į **švininių ginklų naudojimas pelkėse ar aplink jas**.

Apmąstant naujuosius elementus/naujai įterptus apribojimus/draudimus EK pasiūlyme, kurie nebuvo adekvačiai supažindinti/apartiti Europos Chemikalų Agentūros (ECHA) nuomonėje (žiūrėti čia), EK pakeistasis pasiūlymas, mūsų manymu, reikalauja naujo rizikos tyrimo ir socio-ekonominės analizės. Mūsų asociacija pateikia savo rimtą susirūpinimą dėl išvardintų problemų ir taipogi siūlo jų sprendimus. Mes prašome jog šie susirūpinimai būtų aptarti ateinančiame ES REACH Komiteto susitikime vykstančiame Briuselyje 2020-ųjų metų Vasario 4-ąją dieną ir pareikalauti šio pasiūlymo naujo rizikos tyrimo ir socio-ekonominės analizės, jeigu mūsų iškelti susirūpinimai/problemos nebus išspręstos/apartotos. Turint omenyje, šių rimtų problemų pobūdį EK pasiūlyme, joks preliminarus balsavimas, šio pasiūlymo atžvilgiu, neturėtų vykti 2020-ųjų metų Vasario 4-ąją dieną.

Pelkės apibūdinimas:

Pelkių apibūdinimas yra vienas svarbiausių faktorių nustatant kaip ir kur pasiūlyti draudimai bus naudojami/galios. RAMSAR konvencija/susitarimas kalba apie teritorijos paskyrimą ir jos apibūdinimas pelkės atžvilgiu yra per platus tam kad švininių ginklų naudojimo draudimas būtų pritaikytas. Tačiau, EK vėl siūlo kad pilnas RAMSAR konvencijos/susitarimo pelkių apibūdinimas būtų įtrauktas/naudojamas šiame pasiūlyme, kas yra nepraktiška ir netinkama dėl šių priežasčių:

- Teisiniu atžvilgiu, RAMSAR apibūdinimas apima visa/bet kokį vandens telkinį, įtraukiant ir mažas balas (pvz., 50cm dydžio) ar drenažą/griovį esantį lauko pašonėje/pakraštėje. Svarbiausia, RAMSAR apibūdinimas neįtraukia pelkės dydžio.
- Durpynų prijungimas sukels daug neaiškumų draudimų atžvilgiu tiek medžiotojams, tiek pareigūnams, pvz. ant ko (*kuo grindžiant*) apibūdinama/auga? durpynų gyvenvietė ir kur tokios gyvenvietės/vietos prasideda ir kur baigiasi. Šiame kontekste, draudimų įgaliojimas ir supratimas/aiškumas yra žymiai komplikuojamas.

- 24/28 ES Sąjungos Šalys turi savo nacionalinius teisės aktus dėl švininių ginklų naudojimo virš pelkių ir nei viena iš jų nenaudoja pilno RAMSAR apibūdinimo dėl su juo susijusių problemų.
- Dėl platesnio RAMSAR apibūdinimo, ne pelkinės vietovės irgi būtų įtraukiamos, todėl turėtų būti paryškinta kad pelkinių paukščių, kurie maitinasi už pelkinių vietovių ribų, švino nuryjimo rizika yra nedidelė ir nebuvo įrodyta jokiais reikšmingais būdais.

Svarbiausia, ECHA SEAC Komitetas pareiškė jog durpynų įtraukimas sukelia kelis keblumus:

- *...praktikoje identifikuojant skirtingus pelkių tipus, t.y. durpynus, klampynes ir balynus. Tai sukeltų sunkumus, tiems kurie medžioja/šauda, suprasti ar jie nepažeidžia taisyklių, pvz. zonose kuriose yra dideli durpynai, naudojami agrokultūros ar miškininkystės tikslams.*
- *...tiems, kurie medžioja/šauda gali būti problematiška nuspręsti ar zona yra pelkinė ar ne, pvz. teritorijose kur yra daug mažesnių balu ir/ar sausų durpynų. Todėl, SEAC nutaria, jog RAMSAR apibūdinimo naudojimas limituoja draudimų vykdytinumą ir draudimų laikymąsi tam tikrose pelkinėse zonose.*
- *SEAC supranta jog gali būti sudėtinga nuspręsti kur yra pelkinių teritorijų ribos, pvz., durpynai.*

Sprendimas (pelkių apibūdinimas):

- Tam kad šis pasiūlymas būtų praktiškas, proporcingas ir suprantamas tiek medžiotojams tiek pareigūnams, pelkės turėtų būti apibūdintos kaip pelkynai su matomu vandeniu ir Sąjungos Šalyje turėtų būti paragintos apibūdinti mažiausius jų dydžius, tam kad būtų pasiektas teisinis tikslumas.

Buferinės zonos:

ECHA aptarė buferines zonas bet nutarė kad tai nėra protinga/netinkama šiems draudimams. Svarbiausia, ECHA Komitetas dėl Socio-Ekonominės Analizės (SEAC) neturėjo užtekinai informacijos tam kad įvertinti socio-ekonominius poveikius buferinėms zonoms. Todėl, SEAC neapibendrino/nedavė išvadų dėl poveikio buferinėms zonoms proporcingumo klausimu. Buferinės zonos ir jų identifikavimas sukels daug sunkumų taisyklių atžvilgiu tiek medžiotojams, tiek pareigūnams ypač kai durpynai yra įtraukiami į pelkių apibūdinimą. Turėtų būti pabrėžta, jog EK pakeistas pasiūlymas įtraukia 300m buferines zonas nepaisant fakto jog ECHA nerekomendavo šių buferinių zonų. Šio apribojimo tikslams, buferinės zonos pelkių teritorijoje neturėtų egzistuoti. EK pasiūlymas padaro neįmanoma suprasti medžiotojams kur ir ar pelkės egzistuoja lauko lygiu dėl plataus RAMSAR apibūdinimo, taipogi yra neįmanoma medžiotojams suprasti ar jie yra 300m nuo tokios pelkės ar ne.

Teisinės problemos susijusios su apimtimi:

Svarbiausia, ECHA ginčijosi/įrodinėjo kad buferinės zonos išplatintų draudimų apimtį už pelkių. EK pasiūlyme, draudimų apimtis ryškiai padidėjo sulyginus su pirmutiniu pasiūlymo apimtimi, kadangi bet koks šaudymas (nepriklausomai nuo tikslo ar kryptis) būtų draudžiamas šiose zonose. Kadangi tai praplatina apribojimų apimtį, nauja rizikos analizė ir socio-ekonominė analizė yra reikalinga. Juolab, pirminis mandatas išduotas Europos Komisijos (EK) Europos Chemikalų Agentūrai (ECHA) buvo ignoruotas EK pasiūlyme. Mandatas aiškiai limitavo švininių ginklų naudojimą pelkėse, tačiau, EK nutarė įtraukti buferines zonas jų pakeistame pasiūlyme. Šis pasiūlymas 300m buferinėm zonoms prideda rimtus mastus virš pirmutinės pasiūlymo apimties, kas yra neproporcinga. Toliau, tai inkorporuoja šaudymą bent kokia kryptimi ir daugumoje atvejų, iššautas šūvis nebus taikomas tiesiai į pelkę, ir jis, normaliai, nenukeliaus šio atstumo (300m). Tai palieka EK atvirą Sąjungos Šalių iššūkiams dėl pasiūlymo ir taisyklių apimties.

Egzistuojančios taisyklės Sąjungos Šalyse:

- Buferinės zonos, turint omenyje visišką išimties zonas, egzistuoja tik kai kuriose Sąjungos Šalyse, kurios turi

labai gerai apibrėžtas pelkinių zonų teritorijas su tiksliais (žemėlapiuose pažymėtomis) vietovėmis.

- Didžioji dauguma Sąjungos Šalių Europoje uždeda šauliui atsakomybę, jog šaulys užtikrintu kad jo iššautas šūvis/kulka, nenusileistų pelkinėse zonose. Todėl žodžių derinys "šaudyti viduje (pelkių) ar aplink jas" įgyja teisinį pagrindą/efektą o ne buferinės zonos.
- Vietoje buferinių zonų, ECHA dokumentų teikėjas apmąstė pasiūlytų žodžių junginį "*kad iššautas šaudmuo nenusileistų pelkėse*" kaip lankstų, dinamišką ir "tinkamą naudojimui pagal paskirtį" užtikrinant atitinkamą ir proporcingą būdą spręsti rizikoms kurios iškyla pelkėse dėl šovininių ginklų naudojimo už pelkės ribų.
- Šiame kontekste, ECHA dokumentų teikėjas argumentavo jog tai yra šaulio pareiga, remiantis jų patirtimi ir žiniomis, užtikrinti kad švinas nepatektų į pelkes šaudant ar medžiojant.
- EK pasiūlymas neatsižvelgia į tai kad beveik kiekviena molio šaudymo vieta Europos Sąjungoje, iš kurių daugelis yra mažo ar vidutinio dydžio bizniai, randasi 300m nuo vandens telkinių (pagal RAMSAR apibūdinimą). Pakeitimas į plieną, šaudyklose, dažnai reikalauja didelių infrastruktūrinių darbų.
- Nėra jokios informacijos apie tai, kiek šaudyklų egzistuoja Sąjungos Šalyse, kas leistų apskaičiuoti ekonominį poveikį, šio pasiūlymo klausimu, kitoms šaudymo sritims ne vien medžiotojams, pvz. sportiniam šaudymui. Todėl, suma/kaina nebuvo įvertinta nei ECHA nei EK.
- Šiame kontekste, ECHA neįvertino kainos sportiniam šaudymui, kadangi nėra informacijos kiek šaudyklų randasi šalia RAMSAR apibūdintų pelkių, taip pat kaip ir informacijos kiek tokių sportinių šaulių būtų apribota šiuo pasiūlymu/šiais apribojimais.
- Tai reikalauja naujo rizikos įvertinimo ir socio-ekonominės analizės.

Sprendimas (buferinės zonos):

- Buferinės zonos turėtų būti ištrintos iš EK pasiūlymo.

Kaina: Šautuvų tinkamumas

EK pasiūlymas (12-tasis punktas) rašo kad "*kaina, kylanti iš apribojimų, turėtų būti mokama pačių šaulių ir kainos pakilimas yra laikomas pagrįstas/priimtinas*". Tačiau, kainos nėra paskaičiuotos turint omenyje naujojo EK pasiūlymo matmenis. Taip pat, naudojant platesnį RAMSAR apibūdinimą ir buferines zonas, ir uždraustas turėjimas (švininių ginklų(?), palies žymiai platesnę medžiotojų grupę šiuo draudimu. Apimtis ir poveikis milijonams Europiečių nebuvo paskaičiuotas nei EK nei ECHA. Ar EK žino kiek medžiotojų bus paveikti ir specifiskai, kiek daug šautuvų turės būti pakeisti/adaptuoti? Toliau, EK prašo Sąjungos Šalių pilnai uždrausti naudotis švininiais šautuvais pelkėse bet tai nėra pilnai ir atitinkamai paaiškinta EK pasiūlyme. Vėlgi, tai reikalauja naujo rizikos įvertinimo ir socio-ekonominės analizės.

Turėjimas/nuosavybė:

EK pasiūlymas rekomenduoja uždrausti šovininių kulku "turėjimą/nuosavybę" medžiojant pelkėse. Ši taisyklė neturėtų pritraukti kriminalinės atsakomybės medžiotojams jeigu jie turi su savimi švininių šovininių pelkėse. Dauguma medžiotojų Europoje pereina/perbrenda (RAMSAR apibūdintas) pelkes kažkuriuo paros metu/medžiojant su ginklu ir tai yra gerai žinoma ECHA. Tai reiškia jog praktikoje, draudimas galioja ir už pelkių ribų kas yra nepaaiškinama ir neproporcinga.

EK aiškiai nesupranta kad vykdymui (teisės aktų) aiškiai išdėstytos sąlygos yra didžiausia pagalba. Šiame kontekste, yra rimtų dviprasmybių ir neaiškumų dėl interpretavimo nuosavybės klausimu kas buvo pripažinta SEAC: "*SEAC požiūriu yra dviprasmybių nuosavybės klausimu*". Dabartiniai nacionaliniai įstatymai dėl švininių šaudmenų apima ir draudimą jų nuosavybės klausimu.

Sprendimas (nuosavybė):

- Nuosavybė turėtų būti aiškiai apibrėžta ir pagrįsta (skatinant "ketinimą") kai medžiotojas medžioja pelkėse.

- Taigi, siūlomas draudimas nuosavybei turėtų būti interpretuojamas kaip "nuosavybė medžiojant/šaudant sportiniais sumetimais".

Pereinamas periodas:

Be jokio socio-ekonominio pagrindo, EK vėl siūlo žymiai trumpesnį pereinamąjį periodą (24 mėnesius) nei ECHA siūlė savo nuomonėje/siūlyme, kuris buvo 36 mėnesiai. ECHA pasiūlyti 36 mėnesiai buvo pagrįsti informacija gauta iš diskusijų su suinteresuotomis šalimis ir tai buvo minimalus periodo pasiūlymas. Jis yra reikalingas tam kad gamintojai galėtų padidinti alternatyvių šautuvų gaminių kiekius, tam tikruose plieno šautuvuose.

Toliau, keturiose ES Šalyse kurios neįgyvendino fazių/išėmimo švininių šaudmenų pelkėse taisyklių, reikalinga infrastruktūra šių taisyklių įgyvendinimui nėra paruošta. Tai reiškia jog šautuvų adaptavimas bus kur kas lėtesnis. Pasiūla, alternatyvių šaudmenų, irgi reikalauja laiko. Tai yra svarbu kadangi dažnai užsilieka šaudmenų sandėliuose kurie irgi turi būti išnaudoti. Šiame kontekste, FACE rekomenduoja penkis metus Sąjungos Šalims kurios neturi jokių/neįgyvendino taisyklių susijusių su pereinamuoju periodu ir tinkamu žinių sklaidimo šiuo klausimu.

Sprendimas (pereinamasis periodas):

- Pereinamasis periodas turėtų būti ne trumpesnis nei 36 mėnesiai kaip kad pasiūlyta ECHA ir penki metai šalims kurios neturi (dabar galiojančių) draudimų.

Švino naudojimas karo/policijos paskirtims:

Turint omenyje šio pasiūlymo plačią apimtį, EK pasiūlyme nėra jokio pripažinimo jog švininiai šaudmenys yra naudojami ir karo bei policijos praktikoje ir kartais, tai yra naudojamas šalia vandens telkinių (pagal RAMSAR apibūdinimą, tai yra bet koks vandens telkinys net ir urbanizuotoje teritorijoje, bet kokio dydžio). Jeigu EK pasiūlymas išliks nei kiek nepakeistas, šios taisyklės uždraus policijai ir karinėm tarnybom naudotis švininiais šaudmenim teritorijose, kurios randasi 300m spindulio nuo bet kokio vandens telkinio. EK turėtų būti paklausti ar tai išties yra jų ketinimas ar ne?

Galiausiai, mūsų tvirtu įsitikinimu ši nuomonė/pasiūlymas turėtų būti suderinamas su ES principais "Geresnės taisyklės", padarant jį proporcingą pagal numatomas rizikas ir aiškiai suprantamą tiek medžiotojams tiek pareigūnams. Šiuo metu, šis pasiūlymas yra smarkiai dviprasmiškas, disproporcingas, diskriminuojantis ir pilnas klaidų. Svarbiausia, kad tai, nenoromis, sukeltų eilę teisinių problemų Europos medžiotojams.

Pagarbiai,

Lietuvos Medžiotojų ir Žvejų Asociacijos Pirmininkas

Jonas Talmantas